

บันทึก

เรื่อง ปัญหาการสิ้นสุดของเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล

กรมทรัพย์สินทางปัญญา มีหนังสือ ส่วนมาก ที่ พณ ๐๗๐๖/๑๖๕๗ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า

๑. วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้รับจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองจำนวน ๓ เครื่องหมาย คือ คำขอเลขที่ ๒๔๗๑๙๗ ทะเบียนเลขที่ ร๔๗ สินค้าจำพวก ๒๙ รายการสินค้า ผลไม้กระป๋อง ใส่กรอกไก่ คำขอเลขที่ ๒๔๗๑๙๘ ทะเบียนเลขที่ ร๔๘ สินค้าจำพวก ๒๙ รายการสินค้า เนื้อไก่ ปลาทูน่าบรรจุกระป๋อง และคำขอเลขที่ ๒๔๗๑๙๙ ทะเบียนเลขที่ ร๔๙ สินค้าจำพวก ๓๐ รายการสินค้า บะหมี่สำเร็จรูป น้ำปลา ซึ่งสำนักจุฬาราชมนตรี โดยนายประเสริฐ มะหะหมัด เป็นผู้ยื่นขอจดทะเบียนโดยได้แนบข้อบังคับสำนักจุฬาราชมนตรีว่าด้วยการขอมิและใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ (ฮาลาล) ฮิจเราะห์ศักราช ๑๔๑๕ ซึ่งมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคำจำกัดความของคำว่า “จุฬาราชมนตรี” “สำนักจุฬาราชมนตรี” “เครื่องหมายรับรอง” และ “คณะกรรมการ” รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข การตรวจสอบ หนังสือรับรอง การผลิต และการควบคุมไว้ประกอบคำขอจดทะเบียนด้วย

๒. ต่อมา นายประเสริฐ มะหะหมัด จุฬาราชมนตรีถึงแก่กรรมลง และเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช ๒๔๘๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑ แต่งตั้งนายสวาสดี สุมาลย์ศักดิ์ ให้ดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรี

๓. วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ (หลังจากที่มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งจุฬาราชมนตรีตามข้อ ๒ ได้ ๕ วัน) มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

(๑) ยกเลิกพระราชบัญญัติมัสยิดอิสลาม พ.ศ. ๒๔๙๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช ๒๔๘๘ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑

(๒) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรีอยู่ในขณะที่กฎหมายใช้บังคับดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๙ (มาตรา ๔๓) โดยให้จุฬาราชมนตรีมีอำนาจหน้าที่เพียง ๔ ประการ คือ เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลามต่อทางราชการ แต่งตั้งคณะผู้ทรงคุณวุฒิ ออกประกาศแจ้งผลการตรวจจันท์ และมีข้อวินิจฉัยตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม (มาตรา ๘)

(๓) กำหนดให้จุฬาราชมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย (มาตรา ๙)

(๔) กำหนดให้คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยมีฐานะเป็นนิติ

บุคคล (มาตรา ๒๒) และให้มีอำนาจออกประกาศและให้คำรับรองเกี่ยวกับกิจการศาสนาอิสลาม (มาตรา ๑๘(๙))

๔. วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๑ สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ได้มีหนังสือที่ กอท.๐๗/๒๓๓/๒๕๔๑ ขอให้กระทรวงพาณิชย์เพิกถอนเครื่องหมายรับรองตาม ๑. มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) สิทธิในเครื่องหมายรับรองได้สิ้นสุดลงเนื่องจากเจ้าของเครื่องหมายรับรอง คือ นายประเสริฐ มะหะหมัด ได้ถึงแก่กรรม โดยผลของมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และนายสวาสดี สุมาลยศักดิ์ จุฬาราชมนตรี ไม่มีอำนาจหน้าที่ในการออกเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล เนื่องจากมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ไม่ได้ให้อำนาจไว้

(๒) จุฬาราชมนตรีตามพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นบุคคลธรรมดา ไม่ใช่นิติบุคคล นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าจุฬาราชมนตรีไม่มีมาตรการควบคุมให้ผู้ขอใช้เครื่องหมายรับรอง ฮาลาล ปฏิบัติตามข้อตกลงได้อย่างแท้จริง ทำให้อาหารไม่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม

(๓) นายสวาสดี สุมาลยศักดิ์ ออกเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล โดยพฤติกรรมที่ไม่ชอบ ทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ

๕. วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรอง (คำขอที่ ๓๗๒๕๑๙ ๓๗๒๕๒๐ และ ๓๗๒๕๒๑) ขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองที่มีรูปลักษณะเหมือนกับของสำนักจุฬาราชมนตรี โดยมีส่วนแตกต่างกันเพียงเปลี่ยนชื่อคำกำกับได้รูป จาก “สำนักจุฬาราชมนตรี” เป็น “สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย” ทั้งนี้ คำขอทั้งสามคำขออยู่ในระหว่างการพิจารณาของนายทะเบียน

เจ้าหน้าที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาพิจารณาแล้ว มีความเห็นแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายแรก เห็นว่า เครื่องหมายรับรองที่ยื่นขอจดทะเบียนโดยสำนักจุฬาราชมนตรี โดยนายประเสริฐ มะหะหมัด ในฐานะจุฬาราชมนตรียังไม่สิ้นสุดลง โดยมีเหตุผลดังนี้

(๑) คำขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตาม ๑. ผู้ยื่นขอคือสำนักจุฬาราชมนตรีโดยนายประเสริฐ มะหะหมัด จุฬาราชมนตรี แม้สำนักจุฬาราชมนตรีจะไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล แต่ในข้อบังคับสำนักจุฬาราชมนตรีฯ ซึ่งยื่นประกอบคำขอจดทะเบียนได้ระบุให้หมายถึง สำนักบริหารงานของจุฬาราชมนตรี ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานเกี่ยวกับการขอมีและใช้เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ จึงถือได้ว่าสำนักจุฬาราชมนตรีซึ่งเป็นกลุ่มคนหรือคณะบุคคลและเป็นหน่วยงานบริหารของจุฬาราชมนตรีเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรอง นอกจากนี้ หากจะถือว่าสำนักจุฬาราชมนตรีไม่มีสภาพเป็นบุคคลหรือนิติบุคคลที่จะเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองซึ่งเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งได้ก็ควรจะถือว่าจุฬาราชมนตรีซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยถูกต้องตามกฎหมายเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองเนื่องจากจุฬาราชมนตรีเป็นผู้ดำเนินการยื่นคำขอจด

ทะเบียนในฐานะที่เป็นสำนักบริหารงานของจุฬาราชมนตรี รวมทั้งการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองก็เป็นอำนาจของจุฬาราชมนตรี ซึ่งระบุไว้ในข้อบังคับสำนักจุฬาราชมนตรีฯ ดังนั้น เมื่อนายประเสริฐ มะหะหมัด จุฬาราชมนตรีคนเดิมได้ถึงแก่กรรมลง และได้มีการแต่งตั้งให้นายสวาสดี สุมาลัยศักดิ์ เป็นจุฬาราชมนตรีคนใหม่ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช ๒๔๘๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑ ประกอบกับข้อ ๓ ของข้อบังคับสำนักจุฬาราชมนตรีฯ แล้ว นายสวาสดี สุมาลัยศักดิ์ ซึ่งเป็นจุฬาราชมนตรีคนใหม่ย่อมเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองสืบแทนต่อไป แม้ว่าต่อมาภายหลัง จะมีพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช ๒๔๘๘ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๑ แต่บทเฉพาะกาลมาตรา ๔๓ ที่ให้จุฬาราชมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งไว้เดิมดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๙ ก็มีผลให้สิทธิในเครื่องหมายรับรองไม่สิ้นสุดลง เพราะเหตุที่นายประเสริฐ มะหะหมัด จุฬาราชมนตรีคนเดิมได้ถึงแก่กรรมลงโดยผลของมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔

(๒) พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. ๒๕๔๐ มิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้โอนทรัพย์สินของจุฬาราชมนตรีให้แก่สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย จุฬาราชมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ย่อมมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองได้ต่อไป

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า สิทธิในเครื่องหมายรับรองสิ้นสุดลงเพราะนายประเสริฐ มะหะหมัด ถึงแก่กรรมลงโดยผลของมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยมีเหตุผล ดังนี้

(๑) เครื่องหมายรับรองเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ผู้ที่จะมีสิทธิเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองดังกล่าวได้ จะต้องมิใช่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา ดังนั้น เมื่อสำนักจุฬาราชมนตรีเป็นเพียงสำนักบริหารงานของจุฬาราชมนตรี ซึ่งไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคล และตำแหน่งจุฬาราชมนตรีก็เป็นเพียงชื่อตำแหน่ง มิใช่บุคคล จึงไม่อาจเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองได้ การจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองจึงไม่มีผลมาแต่ต้น และหากจะถือว่าการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองนี้มีผลใช้ได้ ผู้ที่มีสิทธิเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองทั้งสามก็ควรจะเป็นนายประเสริฐ มะหะหมัด ซึ่งเป็นผู้ยื่นคำขอ เพราะสำนักจุฬาราชมนตรีและจุฬาราชมนตรีไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา

(๒) เมื่อนายประเสริฐ มะหะหมัด ได้ถึงแก่กรรมลง สิทธิในเครื่องหมายรับรองย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ และแม้ว่านายสวาสดี สุมาลัยศักดิ์ จะได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรี สิทธิในเครื่องหมายรับรองก็ไม่ตกทอดแก่นายสวาสดี สุมาลัยศักดิ์ แต่อย่างใด นายสวาสดี สุมาลัยศักดิ์ จึงไม่มีสิทธิในเครื่องหมายรับรอง

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงขอหารือสำนักงาน

คณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปในสองประเด็น คือ ใครเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล และสิทธิในเครื่องหมายรับรองดังกล่าวสิ้นสุดลงโดยผลของมาตรา ๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่

ในการพิจารณาข้อหาข้อ ๒ ประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (กรมทรัพย์สินทางปัญญาและกรมส่งเสริมการส่งออก) ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (กรมการศาสนา) และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยแล้ว มีความเห็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ในเรื่องความเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรอง คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ได้พิจารณาบทบัญญัติของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยเฉพาะในหมวด ๒ ว่าด้วยเครื่องหมายบริการและเครื่องหมายรับรอง และได้พิจารณามาตรา ๘๑^๑ ซึ่งบัญญัติว่า เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในหมวด ๒ ว่าด้วยเครื่องหมายรับรองให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า (หมวด ๑) มาใช้บังคับแก่เครื่องหมายรับรองโดยอนุโลมซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองนั้น พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้กล่าวถึง “เจ้าของเครื่องหมายรับรอง” ไว้หลายแห่ง เช่น ในมาตรา ๘๖^๒ มาตรา ๘๗^๓ มาตรา ๘๘^๔ มาตรา ๘๙^๕ มาตรา ๙๐^๖ มาตรา ๙๑^๗

^๑ มาตรา ๘๑ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในหมวดนี้ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้ามาใช้บังคับแก่เครื่องหมายรับรองโดยอนุโลม

^๒ มาตรา ๘๖ เจ้าของเครื่องหมายรับรองที่ได้จดทะเบียนแล้วจะขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองนั้นก็ได้ แต่จะต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ของสาธารณชน

๑๓๖

๑๓๖

^๓ มาตรา ๘๗ ถ้านายทะเบียนพิจารณาแล้วเห็นควรรับจดทะเบียนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับตามมาตรา ๘๖ ให้นายทะเบียนมีคำสั่งรับจดทะเบียน และมีคำสั่งให้ประกาศโฆษณาสาระสำคัญของข้อบังคับที่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้ว

เมื่อได้มีคำสั่งให้ประกาศโฆษณาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งคำสั่งให้เจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นทราบโดยไม่ชักช้า

^๔ มาตรา ๘๘ ถ้านายทะเบียนเห็นว่าไม่ควรรับจดทะเบียนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับตามมาตรา ๘๖ ให้นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน และมีหนังสือแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลให้เจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นทราบโดยไม่ชักช้า

^๕ มาตรา ๘๙ เจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นหรือบุคคลอื่นใดที่ได้รับหรือจะได้รับความเสียหายจากคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๘๗ หรือ มาตรา ๘๘ มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศโฆษณาตามมาตรา ๘๗ หรือนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๘๘ แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

^๖ มาตรา ๙๐ เจ้าของเครื่องหมายรับรองที่ได้จดทะเบียนแล้วจะใช้เครื่องหมายนั้นกับสินค้าหรือบริการของตนเองไม่ได้ และจะอนุญาตให้บุคคลอื่นเป็นผู้รับรองโดยใช้เครื่องหมายนั้นก็ได้

และมาตรา ๙๓^๙ แต่ไม่ได้ให้ความหมายว่าสิทธิในการเป็นเจ้าของนั้นหมายความว่าอย่างไรและเริ่มขึ้นเมื่อใด มีแต่ในมาตรา ๙๓ ของพระราชบัญญัติฉบับนี้บัญญัติไว้ในเรื่องการสิ้นสุดของสิทธิในเครื่องหมายรับรอง ซึ่งได้กล่าวถึง “เจ้าของ” ไว้ด้วย เมื่อได้พิจารณาบทบัญญัติของมาตราต่าง ๆ ดังกล่าวและบทบัญญัติที่ว่าไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าประกอบด้วยแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) จึงมีความเห็นว่า การจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ หมายถึงการจดทะเบียนเพื่อเป็นเจ้าของเครื่องหมาย ดังจะเห็นได้จากถ้อยคำในบทบัญญัติของมาตรา ๑๐^๙ มาตรา ๒๐^{๑๐} และมาตรา ๖๗^{๑๑} ซึ่งแสดงว่าผู้เป็นเจ้าของได้แก่ ผู้ที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรอง และความเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองจะเริ่มต้นและสิ้นสุดลงตามสิทธิในเครื่องหมายรับรอง เมื่อสิทธิในเครื่องหมายรับรองสิ้นสุดลงตามที่กฎหมายกำหนดความเป็นเจ้าของก็จะสิ้นสุดลงไปด้วยสิทธิในเครื่องหมายรับรองนั้น พิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา ๔๔^{๑๒} ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ แล้วเป็นที่เข้าใจได้ว่าหมายถึงสิทธิตามกฎหมายแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายรับรองที่ได้จดทะเบียนไว้

ในกรณีที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือมานั้น ปรากฏจากเอกสารทางทะเบียนเกี่ยวกับการขอจดทะเบียนและการรับจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองของกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่า

^๙ มาตรา ๙๑ การอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้เครื่องหมายรับรองกับสินค้าหรือบริการของบุคคลนั้นต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อเจ้าของเครื่องหมายรับรอง

^๙ มาตรา ๙๓ สิทธิในเครื่องหมายรับรองสิ้นสุดลง เมื่อเจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นตายหรือสิ้นสภาพบุคคล

^๙ มาตรา ๑๐ เครื่องหมายการค้าอันพึงรับจดทะเบียนได้นั้น ผู้ขอจดทะเบียนเพื่อเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าขึ้นหรือตัวแทนต้องมีสำนักงานหรือสถานที่ที่นายทะเบียนสามารถติดต่อได้ตั้งอยู่ในประเทศไทย

^{๑๐} มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ในกรณีที่ผู้ขอจดทะเบียนหลายรายต่างยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่นายทะเบียนเห็นว่าเหมือนกัน หรือที่นายทะเบียนเห็นว่าคล้ายกันจนอาจจะทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของของสินค้าหรือแหล่งกำเนิดของสินค้า ทั้งนี้ สำหรับสินค้าจำพวกเดียวกัน หรือต่างจำพวกกันที่นายทะเบียนเห็นว่าลักษณะอย่างเดียวกัน ผู้ขอจดทะเบียนซึ่งยื่นคำขอไว้เป็นรายแรกย่อมเป็นผู้มีสิทธิได้รับการจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าขึ้น

^{๑๑} มาตรา ๖๗ ภายในห้าปีนับแต่วันที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าใดตามมาตรา ๔๐ ผู้มีส่วนได้เสียอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าขึ้นได้หากแสดงได้ว่าตนมีสิทธิในเครื่องหมายการค้าขึ้นดีกว่าผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าขึ้น

ถ้าผู้ร้องแสดงได้แต่เพียงว่า ตนมีสิทธิดีกว่าเฉพาะสินค้าบางอย่างในจำพวกของสินค้าที่จดทะเบียนไว้ ให้ศาลมีคำสั่งจำกัดสิทธิแห่งการจดทะเบียนให้อยู่เฉพาะสินค้าที่ผู้ร้องไม่ได้แสดงว่าตนมีสิทธิดีกว่า

^{๑๒} มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๗ และมาตรา ๖๘ เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าขึ้นสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้

๑. ในคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล (แบบ ก.๐๒) ที่ยื่นต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ ได้ระบุชื่อสำนักจุฬาราชมนตรีไว้ในช่องเจ้าของเครื่องหมายรับรอง และกรมทรัพย์สินทางปัญญาก็ได้รับจดทะเบียนให้เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๓๘

๒. หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรอง ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญา เป็นผู้ออกให้แก่ผู้จดทะเบียนก็ได้ระบุชื่อสำนักจุฬาราชมนตรี^{๑๓}

จากหลักฐานข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเห็นได้ว่ากรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ถือว่าผู้เป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นคือ “สำนักจุฬาราชมนตรี” และการเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองของสำนักจุฬาราชมนตรีก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน ไม่ว่าโดยผลของกฎหมายหรือโดยผลของการโต้แย้งคัดค้านจากผู้ใดที่อ้างความเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรองที่ได้จดทะเบียนไว้ ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) ไม่มีข้อมูลหลักฐานใดที่ชี้ว่า บุคคลอื่นใดเป็นเจ้าของตามกฎหมาย ส่วนการที่สำนักจุฬาราชมนตรีจะเป็นเจ้าของได้หรือไม่เพียงใดนั้นจะได้พิจารณาารวมกันไปในประเด็นที่สองที่หารือมา

ประเด็นที่สอง ในเรื่องเกี่ยวกับความสิ้นสุดของสิทธิในเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) มีความเห็นว่า การที่บทบัญญัติมาตรา ๙๓^{๑๔} ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดให้สิทธิในเครื่องหมายรับรองสิ้นสุดลงเมื่อเจ้าของเครื่องหมายรับรองนั้นตายหรือสิ้นสภาพบุคคล ย่อมแสดงว่า ผู้ที่จะมีสิทธิได้รับจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองต้องเป็นบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ ทั้งนี้ เป็นการสอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตราอื่นๆ หลายมาตราของพระราชบัญญัติดังกล่าว ในส่วนที่เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าที่มีถ้อยคำแสดงว่าผู้ที่จะได้รับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้านั้นต้องเป็นบุคคลตามกฎหมาย เช่น ในมาตรา ๑๓^{๑๕} ว่าด้วยเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น มาตรา ๓๕^{๑๖} ว่าด้วยการคัดค้าน

^{๑๓} หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรอง ออกให้แก่สำนักจุฬาราชมนตรี ทะเบียนเลขที่ ร๔๗ คำขอเลขที่ ๒๘๗๑๙๗ ทะเบียนเลขที่ ร๔๘ คำขอเลขที่ ๒๘๗๑๙๘ ทะเบียนเลขที่ ร๔๙ คำขอเลขที่ ๒๘๗๑๙๙ ออกให้ ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๙

^{๑๔} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๑๕} มาตรา ๑๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๗ ในกรณีที่เครื่องหมายการค้าที่ขอจดทะเบียนนั้น นายทะเบียนเห็นว่า

(๑) เป็นเครื่องหมายการค้าที่เหมือนกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว หรือ

(๒) เป็นเครื่องหมายการค้าที่คล้ายกับเครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว จนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหรือหลงผิดในความเป็นเจ้าของของสินค้า หรือแหล่งกำเนิดของสินค้า

ถ้าเป็นการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าจำพวกเดียวกัน หรือต่างจำพวกกันที่นายทะเบียนเห็นว่ามิลักษณะอย่างเดียวกัน ห้ามมิให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน

^{๑๖} มาตรา ๓๕ เมื่อได้ประกาศโฆษณาคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายใดตามมาตรา ๒๙ แล้ว บุคคลใดเห็นว่าตนมีสิทธิดีกว่าผู้ขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายนั้น หรือเห็นว่าเครื่องหมาย

ของบุคคลที่เห็นว่าตนมีสิทธิดีกว่าผู้ขอจดทะเบียนมาตรา ๑๐๘^{๑๓} และมาตรา ๑๐๙^{๑๔} ว่าด้วยบทกำหนดโทษการปลอมหรือเลียนเครื่องหมายรับรองของบุคคลอื่น เป็นต้น

ในกรณีของสำนักจุฬาราชมนตรีที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายรับรอง ฮาลาล นั้น ปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักจุฬาราชมนตรีมิได้เป็นนิติบุคคล และหากกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะถือว่า สำนักจุฬาราชมนตรีเป็นบุคคลธรรมดา กรมทรัพย์สินทางปัญญาก็ควรต้องทราบว่าบุคคลธรรมดาที่ได้รับจดทะเบียนนั้นเป็นบุคคลผู้ใด ซึ่งหากผู้ใดได้รับจดทะเบียน ผู้นั้นก็เป็นเจ้าของและเมื่อเจ้าของตายลง สิทธิในเครื่องหมายรับรองก็จะสิ้นไป แต่ในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๘) เห็นว่า สำนักจุฬาราชมนตรีมีอาจถือได้ว่าเป็นบุคคลธรรมดา และเมื่อสำนักจุฬาราชมนตรีมิใช่นิติบุคคลและมีใช้บุคคลธรรมดา จึงไม่มีสภาพบุคคล การจดทะเบียนให้สำนักจุฬาราชมนตรีมีสิทธิในเครื่องหมายรับรองจึงไม่เป็นการถูกต้องตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. ๒๕๓๔

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๔๒

การคำรายนั้นไม่มีลักษณะอันพึงรับจดทะเบียนได้ตามมาตรา ๖ หรือการขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้ารายนั้นไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ บุคคลนั้นจะยื่นคำคัดค้านต่อนายทะเบียนก็ได้แต่ต้องยื่นภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศโฆษณาตามมาตรา ๒๙ พร้อมทั้งแสดงเหตุแห่งการคัดค้าน

๑๓

๑๔

๑๓ มาตรา ๑๐๘ บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปีหรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๑๔ มาตรา ๑๐๙ บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ